

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2023/1951,**10. mai 2023,****tähelepanekutega, mis on Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (enne 30. novembrit 2021 ühisettevõtte Clean Sky 2) 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa**

EUROOPA PARLAMENT,

- võttes arvesse oma otsust Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,
 - võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni arvamust,
 - võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0078/2023),
- A. arvestades, et ühisettevõtte lennunduse valdkonnas ühise tehnoloogiaalgatuse rakendamiseks asutati seitsmenda teadusuuringute raamprogrammi raames 2007. aasta detsembris kümneaastaseks perioodiks (Clean Sky 1); arvestades, et 2014. aasta mais pikendas nõukogu ühisettevõtte tegevusaega programmi „Horisont 2020“ raames kuni 31. detsembrini 2024 (Clean Sky 2);
- B. arvestades, et 2021. aasta novembris võttis nõukogu vastu määruse (EL) 2021/2085⁽¹⁾ (ühtne alusakt), millega luuakse 31. detsembril 2031 lõppevaks ajavahemikuks programmi „Euroopa horisont“ raames Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte (edaspidi „ühisettevõtte“), mis asendab ühisettevõtte Clean Sky 2;
- C. arvestades, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte on avaliku ja erasektori partnerlus lennunduse ümberkujundamiseks kestliku ja kliimanetraalse tuleviku suunas;
- D. arvestades, et ühisettevõtte asutajaliikmed on liit, keda esindab komisjon, ja lennundussektori organisatsioonid, kes tegelevad uute ülemaailmsete standardite loomisega usaldusväärsete ja kliimanetraalsete lennundussüsteemide jaoks;
- E. arvestades, et liidu rahaline panus ühisettevõttesse (sealhulgas EMP assigneeringud) haldus- ja tegevuskulude katmiseks on kuni 1,7 miljardit eurot, sealhulgas kuni 39,223 miljonit eurot halduskuludeks; arvestades, et ühisettevõtte muud liikmed kui liit maksavad või lasevad enda koosseisu kuuluvatel või endaga seotud üksustel maksta kümneaastase ajavahemiku jooksul kokku vähemalt 2,4 miljardi euro suuruse summa, sealhulgas kuni 39,223 miljonit eurot halduskuludeks;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

1. tunneb heameelt, et Euroopa Kontrollikoja aruande (edaspidi „kontrollikoja aruanne“) kohaselt annab ühisettevõtte raamatupidamise aastaaruanne 31. detsembril 2021 lõppenud eelarveaasta kohta kõigis olulistest aspektides õiglase pildi ühisettevõtte finantsseisundist 31. detsembri 2021. aasta seisuga ning finantstulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt selle finantsmäärusele ja komisjoni peaarvupidaja poolt vastu võetud arvestuseeskirjadele ning et raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud on kõigis olulistest aspektides seaduslikud ja korrektsed;
2. tunnistab, et programmis „Euroopa horisont“ nähakse ühisettevõttele ette kaugeleulatuvad eesmärgid, mida on võimalik saavutada ainult siis, kui kavandatakse ja rakendatakse tõhusaid lahendusi, mille tulemusel kõrvaldatakse sisekontrollisüsteemide puudused ja ollakse valmis tulevasteks ülesanneteks, mis tulenevad suuremast vastutusest, nt personalijuhtimise ja planeerimise valdkonnas; juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et kui arvutused ja aruandlusnõuded on eriti keerulised ja koormavad, kaasneb nendega suur veaohht, ning nõuab seetõttu, et uuritaks lihtsustamise võimalusi, kui see on võimalik ja kehtiva õigusraamistikuga kooskõlas;

⁽¹⁾ Nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtte programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 (ELT L 427, 30.11.2021, lk 17).

3. võtab teadmiseks, et 2021. aastal hõlmas ühissetevõtte kasutada olnud lõplik eelarve (mis sisaldab uuesti sisse kantud eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisse aastasse ümberjaotatavaid summasid) 182,6 miljoni euro ulatuses kulukohustuste assigneeringuid ja 189,9 miljoni euro ulatuses maksete assigneeringuid;
4. võtab teadmiseks, et eelarve täitmist mõjutas COVID-19 pandeemia, eelkõige seoses halduskulude maksete assigneeringutega, ning sellest hoolimata oli ühissetevõtte kulukohustuste assigneeringute täitmise määr 2021. aastal 99,6 % (jooksval aastal mittevajalikud kasutamata assigneeringud välja arvatud) ja maksete assigneeringute puhul kasutati ära 82,3 % olemasolevatest vahenditest (2021. aasta kasutamata assigneeringud 22,9 miljonit eurot välja arvatud – kui kasutamata assigneeringud lisada maksete üldeelarvesse, oleks täitmismäär 56,3 %);
5. märgib, et 2021. aasta lõpuks oli ühissetevõtte peaaegu täielikult kulukohustustega sidunud programmi „Horisont 2020“ allkirjastatud toetuslepingutele eraldatud ELi maksimaalse toetuse summas 1 716 miljonit eurot; märgib, et sellest summast tuleb lähiaastatel välja maksta ligikaudu 273 miljonit eurot (ehk 16 %); märgib ühtlasi, et erasektorist pärit liikmed olid omalt poolt võtnud õigusliku kohustuse anda mitterahalist toetust summas 2 113,8 miljonit eurot;
6. toonitab, et ühissetevõtte olemasolevate kulukohustuste ja maksete assigneeringute 2021. aasta eelarve täitmise määrad programmi „Horisont 2020“ projektide puhul olid vastavalt 100 % ja 83 %;
7. võtab iga-aastase tegevusaruande põhjal teadmiseks, et 2022.–2023. aasta ajakava muudeti, et lisada 2020.–2021. aastast üle kantud assigneeringud (kulutamata vahendid ja ümberkavandatud eesmärgid), et võtta neid arvesse ülejäänud tegevuste puhul kuni programmi lõpuni; märgib, et järgmine periood on kriitilise tähtsusega, sest 70 % tulemustest loodetakse saavutada programmi kahel viimasel aastal ning programmi tasandil on järelejäänud vahendeid ligikaudu 10 %; märgib lisaks, et viivituste oht on mõnede innovatiivse õhusõiduki tutvustusplatvormide/integreeritud tehnoloogia tutvustusvaldkondade (IADP/ITD) puhul endiselt suur ning nõuab liikmetelt konkreetset järelevalvet, et saavutada nende tulemused programmi Clean Sky 2 kehtivusaja jooksul; märgib lisaks, et järgmisel perioodil eeldatakse, et kõik innovatiivse õhusõiduki tutvustusplatvormid (IADP), integreeritud tehnoloogia tutvustusvaldkonnad (ITD) ja läbivad tegevused toimivad kavakohaselt, mida kontrollitakse aasta keskpaigas toimuva hindamise kaudu (see peaks toimuma 2022. aasta juulis), ning edusammude vahepealsed läbivaatamised etendavad kesksel rollil saavutatud kumulatiivse tulemuslikkuse hindamisel ja kinnitavad tulemuste saavutamise kava vastavust graafikule;

Personal ja hanked

8. märgib, et ühissetevõtte 2021. aasta ametikohtade loetelus oli kokku 42 koosseisulist töötajat (ajutised teenistujad ja lepingulised töötajad) ja kaks lähetatud riiklikku eksperti (2021. aasta lõpus oli täidetud 42 ametikohta); märgib, et 2021. aastal alustas ühissetevõtte värbamisprotsessi kahe ametikoha täitmiseks (rühmajuht ja projektiametnik); märgib, et lisaks ametikohtade loetelus esitatud ametikohtadele tugineb ühissetevõtte täiendava toe saamiseks välistele teenusepakkujatele, nagu veebimeister, teiste ühissetevõtetega jagatud IT-teenuste ühing, üheksa ajutist ametikohta ja üks sidekonsultant (inglise keele toimetaja);
9. võtab varasemate aastate tähelepanekutega seotud järeelmeetmetega seoses kontrollikoja aruande põhjal murega teadmiseks, et ajutiste töötajate kasutamine on viimastel aastatel suurenenud ja on endiselt kõrge, moodustades umbes 13 % koosseisulistest töötajatest; tuletab meelde, et lepinguliste töötajate suur arv kipub märkimisväärselt suurendama ühissetevõtte tööjõu volavuse määra ja tekitama veelgi ebastabiilsema personaliolukorra; rõhutab aga, et ajutiste töötajate kasutamine peaks olema ajutine lahendus, sest vastasel juhul võib see kahjulikult mõjutada ühissetevõtte üldist tulemuslikkust, näiteks tähtsaimate pädevuste säilitamist, tekitada aruandluskanalites segadust, põhjustada juriidilisi vaidlusi ja vähendada töötajate tegevuse tõhusust; võtab teadmiseks ühissetevõtte vastuse, et ta on viimastel aastatel olnud sunnitud ajutiste töötajate kasutamist pidevalt suurendama, kuna ametikohtade loetelu on jäigalt piiratud, kuid ülesanded ja töökoormus on suurenenud, ning et see suundumus ilmselt jätkub kahe paralleelselt rakendatava programmi – Clean Sky 2 ja uue keskkonnahoidliku lennunduse programmi – puhul; märgib lisaks, et optimaalsem lahendus oleks võimaldada ühissetevõtte suuremat paindlikkust seoses lepinguliste töötajate ametikohtade arvuga ametikohtade loetelus; tuletab siiski meelde, et ühissetevõtte peaks välja töötama ametliku mudeli või suunised selle kohta, kuidas hinnata vajalike töötajate arvu (sealhulgas olulisi pädevusi), et optimeerida inimressursside kasutamist;

10. peab kiiduväärseks, et ühissettevõtte jätkas koos teiste ühissettevõtetega vahendi Systal kasutamist, mis on veebipõhine personalijuhtimise rakendus turvaliste valikumenetluste läbiviimiseks; märgib, et vastavalt juhatuse otsusele ümberklassifitseerimise süsteemi kohta viis ühissettevõtte 2021. aastal läbi ümberklassifitseerimise ja selle tulemusena klassifitseeriti ümber üksteist ajutist teenistajat ja kolm lepingulist töötajat;
11. peab kahetsusväärseks, et 2021. aastal ei algatatud ühtegi projektikonkurssi;
12. tunnustab väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) suurt osalemisse kaasamist (29 % kõigist rahastatud projektides osalenutest – 555 osalejat 1887st) ja VKEdest taotlejate suurt edukust (43 %); tuletab meelde, et ühissettevõtte loob VKEdele uusi võimalusi;
13. märgib, et 2021. aastal olid 17 sõlmitud ja allkirjastatud lepingut seotud hangete ja erilepingutega kehtivate raamlepingute rakendamiseks;
14. märgib 2021. aasta tegevusaruande põhjal soolise tasakaalu osas, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühissetvõttel on võrreldes eelmise aastaga väiksem naiste osakaal programmis osalemise määra ning projektikoordinaatorite, nõustajate ja ekspertide arvu lõikes; peab kahetsusväärseks, et need arvud on vähenenud, ja nõuab suuremaid jõupingutusi soolise tasakaalu saavutamiseks;
15. märgib, et ühissettevõtted ei ole alates 2016. aastast teinud liidu pensioniskeemi tööandjate sissemakseid, mis vastavad nende ELi-välise subsideeritud tulu ja nende kogutulude suhtele, sest komisjon ei ole neid kulusid ühissettevõtete eelarves ette näinud ega makseid ametlikult nõudnud; kutsub komisjoni üles võtma meetmeid, et sellised probleemid ei korduks;
16. märgib, et ajutiste töötajate kasutamist käsitleva kontrollikoja 2020. aasta soovitus suhtes on järelmeetmed endiselt lõpule viimata; kutsub ühissettevõtet üles seda küsimust võimalikult kiiresti käsitlema, kuna selline olukord tekitab ühissetvõttele ebastabiilsust ja märkimisväärseid riske; märgib, et ühissettevõtte teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava ei ole võimalik sellise koosseisuliste töötajate arvuga ellu viia;

Sisekontroll

17. märgib, et programmi „Horisont 2020“ maksete järelauditite eest vastutab komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühine audititalitus; märgib, et 2021. aasta lõpus kättesaadavatele järelauditite tulemustele tuginedes teatas ühissettevõtte programmi „Horisont 2020“ projektide (tasaarvestused ja lõppmaksed) esinduslikuks veamääraks 1,8 % (2020. aastal 1,60 %) ja allesjäänud veamääraks 1,0 % (2020. aastal 0,91 %);
18. märgib, et ühissettevõtte tegevusmaksete kontrollimehhanismide hindamiseks auditeeris kontrollikoda programmi „Horisont 2020“ raames 2021. aastal lõplike toetusesaajate tasandil tehtud maksete juhuvalimit, et leida kinnitust järelauditite veamäärade õigsusele; peab kahetsusväärseks, et ühel juhul leidis ja kvantifitseeris kontrollikoda süsteemse vea, mis oli seotud personalikulude tunnitase ebaõige arvutamisega;
19. rõhutab, et kontrollikoja leid kinnitas deklareeritud personalikulude puhul püsivaid süsteemseid vigu ning et eelkõige VKEde ning uute toetusesaajate puhul on vigu rohkem kui teiste toetusesaajate puhul; rõhutab, et nendest vigadest on alates 2017. aastast korrapäraselt teada antud ka kontrollikoja eelmistes aastaaruannetes; rõhutab seetõttu, et selleks, et veamäärad oleksid püsivalt allpool olulisuse läve, tuleks programmi „Horisont 2020“ personalikulude deklareerimise reegleid ühtlustada ja lihtsustatud kuluvõimalusi laialdasemalt kasutada; rõhutab, et ühissettevõtte peaks oma sisekontrollisüsteeme tugevdama, et tegeleda VKEde ja uute toetusesaajatega seotud suurenenud riskiga, ning julgustama tungivalt personalikulude arvutamise vahendi kasutamist teatavate toetusesaajate kategooriate puhul, kellel on suurem vigade esinemise oht, nagu VKEd ja uued toetusesaajad; väljendab heameelt selle üle, et 2022. aastal hakkasid kõik ühissettevõtted kooskõlas kontrollikoja kavandatud meetmega rakendama meetmeid veamäärade langetamiseks, sealhulgas uurides võimalusi kasutada lihtsustatud kuluvorme, nagu ühikuhinnad, kindlasummalised maksed ja ühtse määraga maksed;

20. on sügavalt mures, et 2021. aastal kiideti olulised dokumendid (näiteks hindamiskomisjoni liikmete deklaratsioonid huvide konflikti puudumise kohta, hangete hindamise aruanded, töölevõtmismenetluste hindamisaruanded, otsused töölevõtmise valikukomisjonide kohta, hankelepingute sõlmimise otsused ja töölepingud) heaks vastutava eelarvevahendite käsutaja allkirja kujutise kopeerimise ja kleepimisega Wordi dokumenti ning seejärel faili PDF-vormingusse teisendamise; nõustub kontrollikoja märkusega, et selline tava võib tekitada õiguslikke riske, sest tagasilükatud kandidaat võib vaidlustada allkirjastatud hindamisdokumentide nõuetekohasuse; kutsub ühissettevõtet üles seda tava viivitamata lõpetama ja valima kindla heakskiitmismeetodi;
21. märgib, et ühissettevõtetel puudub halduskulude ühtlustatud määratlus, mille alusel arvutada ühissettevõtte liikmete rahalise panuse suurust ja koguda võrreldavaid näitajaid; nõuab sellega seoses ühiste suuniste vastuvõtmist kõigi ühissettevõtete jaoks, et nad kasutaksid teatavate halduskulukategooriate, nagu konsultatsiooni-, uuringu-, analüüsi-, hindamis- ja tehnilise abi kulude liigitamisel ühtlustatud meetodit;
22. väljendab heameelt digitaalallkirja kasutuselevõtu üle; ergutab ühissettevõtet töötama digitaliseerimise jätkamise nimel;

Siseaudit

23. võtab iga-aastase tegevusaruande põhjal teadmiseks, et ühissettevõtte siseauditi funktsiooni täitsid 2021. aastal komisjoni siseauditi talitus ja Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõtte siseaudiitor vastavalt finantseeskirjade artiklitele 28 ja 29;
24. märgib, et 2021. aastal ei teinud siseauditi talitus uut kinnitavat auditit; märgib, et varasemate soovitude põhjal on tehtud mitu järelauditi; märgib, et programmi „Horisont 2020“ toetuste rakendamise auditi (22. oktoobri 2020. aasta lõpparuanne) järelmeetmed algasid 2021. aasta aprillis; märgib, et siseauditi talitus jõudis 2021. aasta juunis järeldusele, et ühissettevõtte on kõiki kolme soovitud nõuetekohaselt ja tulemuslikult rakendanud, ning need loeti seetõttu lõpetatuks;
25. märgib, et tulemusjuhtimise auditi (20. novembri 2017. aasta lõpparuanne) järelmeetmed algasid 2021. aasta juulis; märgib, et asjaomane soovitus oli seotud programmi „Horisont 2020“ projektide tulemuslikkuse järelevalve ja aruandlusega; märgib, et tegevuskava koosnes kolmest allmeetmest, millega käsitleti ühissettevõtte järelevalveprotsessi puudusi seoses partnerite Clean Sky 2 projektide panusega Clean Sky 2 kõrgetasemeliste eesmärkide saavutamisse; märgib, et meetmete rakendamise protsessi kohaselt esitas ühissetevõtte siseauditi talitusele soovitud mitmes etapis, kui need olid lõpetatuks lugemiseks valmis, kusjuures viimane ajakohastatud versioon esitati 2021. aasta mais; märgib, et konkreetses märkuses Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõttele 2021. aasta kohta jõudis siseauditi talitus järeldusele, et soovitud loetakse rakendatuks;
26. märgib, et tulemusjuhtimise (lõpparuanne avaldati 20. novembril 2017) ja programmi „Horisont 2020“ toetuste andmise protsessi (alates konkursikutse teemade kindlaksmääramisest kuni toetuslepingu allkirjastamiseni) (lõpparuanne avaldati 15. novembril 2016) järelaudit algas 2022. aasta jaanuaris; märgib, et ühissetevõtte on rakendanud kaks soovitud, mis käsitlesid ühissetevõtte sisemenetluste kirjelduste (nagu juhtimisjuhend ja kvaliteedikäsiraamat) ajakohastamist vastavalt programmi „Horisont 2020“ tegelikele protsessidele, mitmes etapis, ning need esitati siseauditi talitusele lõplikult sulgemiseks 2021. aasta novembris; märgib, et oma iga-aastases aruandes Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühissetevõtte kohta, mis käsitles 2021. aastat, jõudis siseauditi talitus järeldusele, et soovitud loetakse rakendatuks;

Kelmuste ja pettuste ning huvide konflikti ennetamine

27. peab kiiduväärseks, et ühissetevõtte kohaldas 2021. aastal jätkuvalt juhatuse otsuseid huvide konfliktide ennetamise ja haldamise reeglite kohta, mida kohaldatakse ühissetevõtte organite ja töötajate suhtes, ning et sellega seotud protsessides, näiteks seoses ühissetevõtte juhatuse liikmete, hindamismenetluste ekspertide, hanke- ja värbamiskomis-

jonidega, kohaldati võimalike konfliktide kindlakstegemiseks järjepidevalt nõutavaid ettevaatusabinõusid; toonitab, et ühisettevõtte tundlike funktsioonide poliitika on koostatud spetsiaalse riskihindamise põhjal ja see viiakse lõplikule kujule 2022. aastal;

28. juhib tähelepanu, et kontrollikoja hinnangu kohaselt tuleb COVID-19 pandeemia kontekstis käsitleda pettusega seotud pankrottide või muu pettuse ohtu, et pääseda finantsprobleemidest ja tarnepiirangutest, kui täiendavat ohtu seaduslikkusele ja korrektsusele; märgib tunnustavalt, et ühisettevõtte on loonud järelaudititest spetsiaalse riskipõhise valimi, et hõlmata ühisettevõtte partnerite toetuslepingute (GAP) projektide kogumi kiht, mis näitab kontrollikoja kirjeldatud teavatavat avatust COVID-19 piirangutele, nagu finantspuudused, tegevuse viivitused ja keskmisega võrreldes suured personalikulud;
29. peab kahetsusväärseks, et 2021. aastal esitas OLAF järeldused ja aruanded kahe ühisettevõtte Clean Sky ja Clean Sky 2 toetustega seotud juhtumi kohta ning et väidetav pettus leidis mõlemal juhul kinnitust;
30. märgib, et OLAFi soovitusel keskenduvad mõlemal juhul meetmetele, mida ühisettevõtte peab võtma rahaliste vahendite tagasinõudmiseks ning üksuse ja isiku märkimise kaalumiseks EÜ süsteemides (kõrvalejätmise andmebaas); märgib, et ühisettevõtte lõpetas 2018. aastal Üldkohtus Itaalias toimunud intsidendi kohta algatatud kohtuasja ja taotleb üldkohtu otsuse täitmist riiklikul tasandil; märgib, et Belgia puudutava juhtumi puhul teavitas ühisettevõtte juba 2017. aastal likvideerijat oma rahalistest nõuetest, tuginedes OLAFi aruandele ja pärast pettuse kohta kinnituse saamist, ning et ühisettevõtte hindab praegu, milliseid õiguskaitselahendusi saaks riiklikul tasandil kasutada.